

OGLASAJTE V
NAJSTAREJŠEMU
SLOVENSKEMU
DNEVNIKU V OHIO

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXIX.—LETO XXIX.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), DECEMBER 5, 1946

ŠTEVILKA (NUMBER) 238

Tiso pravi, da ni
"ničesar vedel"; ni
čital časopisov ...

BRATISLAVA, 3. dec.—Monsignor Tiso, predsednik lutkarske države Slovaške, je danes nastopil pred sodnijo in poskušal zanikati obtožbe, ki so dvignjene proti njemu zaradi vojnih zločinov.

V svojem razburjenem govoru je rekel, da so njegove mere pri odvojitvi Slovaške od Češke in Moravske bile podvzete v cilju, da se zaščitijo "slovaški interesi." Rekel je, da on ni pripravljaj odcepitev še predno so Nemci vkorakali v Sudete.

V zvezi z ožbo, ki se nanaša na celo vrsto raznih vojnih zločinov, je monsignor Tiso poskušal ustvariti vtis, da je nedolžen in da je delal v sporazumu z Pittsbursko pogodbo, ko je po prvi svetovni vojni bilo razpravljanje o statusu Slovaške.

Zanimivo je, da je Tiso že prvi dan obravnave rekel, da ni vedel za sudetsko tragedijo, ker da "sploh ni čital časopisov." Isto tako je dejal, da ni vedel za druge mednarodne dogodke, ki so se takrat odigrali.

STEPINAC JE MENDA V BOLNIŠNICI

RIM, 2. decembra. — Po nepotrjenih poročilih iz Beograda je bil nadškof dr. Alojzij Stepinac poslan iz kaznišnice Lepoglava v bolnišnico. Veruje se namreč, omenja poročilo, da Stepinac boleha na tuberkulozi.

V Vatikanu izražajo nado, da bo Stepinac zaradi svojega slabega zdravja puščen na svobodo, ko bo napustil bolnišnico.

Nemški tehniki in strokovnjaki v službi Zedinjenih držav

Njih delo baje vredno toliko kot
znašajo vsi okupacijski stroški

WASHINGTON, 3. dec.—Po uradnem vojnem poročilu je odkrito, da Nemčija plačuje okupacijske stroške Zedinjenim državam s svojimi učenjaki in raziskovalci.

Ti učenjaki in strokovnjaki so po proračunu samo na raziskovanju raketnih bomb prihranili Zedinjenim državam več kot \$750,000,000, kar je enako stroškom za okupacijo Nemčije, Japonske in Koreje za eno leto. Poleg tega njihova raziskovanja na drugem področju so prihranili nekaj milijonov več.

Se več jih bo prišlo

Do sedaj je prišlo 270 najbolj znanih nemških raziskovalcev in tehnikov. Računa se pa, da bo še nadaljnjih 1,000 prišlo na to "prostovoljno" delo.

Ta "kolekcija" nemških ekspertov za V-2 raketne bombe je prišla kot pravi vojni oddelek, kot posledica konkurence Sovjetski zvezi in Angliji, ki isto tako uposljujejo nemške strokovnjake.

Med nemškimi učenjaki v Zedinjenih državah se nahaja baron Werher von Braun, star 34 let, za katerega se trdi, da je izdelal V-2 raketno bombo, ki je tako hudo razdejala London, Antwerp in Liege.

Nemški in avstrijski raziskovalci imajo po pogodbi 3,120 ameriških dolarjev plače in \$6 za dnevne potrebe. Isto tako so njihove družine oskrbljene v Landshtut pri Monakovem.

Iz Amerike jim je dovoljeno pošiljati vsak teden 10-funtne pakete.

ITALIJANI PRAVIJO, DA BO SPORAZUM IZROČIL USODO TRSTA V ROKE JUGOSLAVIJI

Predlagajo amandiranje mirovne
pogodbe v zvezi z električnim pogonom

RIM, 2. dec.—Italijanski industrijalci so danes izjavili, da bo industrijski obstoj Trsta izključno v jugoslovanskih rokah, zato ker se vse električne centralne Julijske Kraje nahajajo na ozemlju, ki je po sporazumu prišlo pod Jugoslavijo.

Takšen položaj ne bi bil ugoden za investicijo kapitala v tržaške industrije. Italijanski industrijalci vidijo možnost, da bi Jugoslavija lahko popolnoma uničila ekonomski obstoj Trsta, ne da bi mogli biti podvzeti neki ukrepi, da se to prepreči.

Delegacija Zedinjenih držav je predložila predlog za sporazum med Italijo in Jugoslavijo v pogledu električne sile, s katero bi moralo biti oskrbovano svobodno ozemlje Trsta. Ta predlog je bil vključen v Annex 9 mirovne pogodbe z Italijo.

Italijani vidijo
pomankanje garancij

Italijani so izjavili, da predlog Zedinjenih držav ne vsebuje nobene garancije in kontrole. Če Jugoslavija želi, lahko prekine oskrbovanje z električno silo, ne da bi s tem kršila bilo kakšne točke sporazuma.

Trst je oskrbljen z električno silo iz dveh modernih inštalacij, ki se nahajata na Doblari in Pia-
vi, okrog 15 miljov od Gorice.

Gornji in srednji tok reke Soče, kjer se nahajajo električne centralne, vodovodi in druge inštalacije, bo prišel pod Jugoslavijo, ki bo tako imela popolno kontrolo nad vodo, ki je vzdrževala dve deželi.

Zahtevajo stalno pravico
glede električnih central

Italijanski politični krogi izjavljajo, da pričakujejo odgovor na predloge, ki so jih podali pred sejo ministrov za zunanje zadeve štirih velikih sil v New Yorku v vprašanju električnega pogona.

Italijani predlagajo, da bi se dalo svobodnemu ozemlju Trsta stalno pravico za uporabo električnih central in inštalacij na reki Doblari, istotako kot pravico, da se poslužuje reke Soče in njenih pritokov severno od Solkana.

Predlog za amandiranje pogodbe se nanaša na obvezo države, ki bo imela suvereniteto nad gornjo in doljno Sočo, da ne podvzema nobenih korakov, ki se tičejo vode in pogona brez predhodnega pristanka svobodnega ozemlja Trsta.

Kdor je človekoljub, daruje
za otroško bolnico v Sloveniji

Novi grobovi

NICHOLAS C. RUSINIC

V mestni bolnišnici je v torek preminil Nicholas C. Rusinic, star 57 let, stanujoč na 1744 E. 30 St. Doma je bil iz Dalmacije, odkoder je prišel v Ameriko pred 28 leti. Bil je veteran prve svetovne vojne. Tukaj zapuščila soprogo Mary, otroke: Pvt. Albert, Pvt. Adolph, George, William, Mrs. Saeli, Mary, Della, Clara in Beatrice ter vnuke. Pogreb se bo vršil v petek zjutraj ob 10. uri iz Golubovega pogrebnega zavoda na E. 47 St. in Superior Ave. na Highland Park pokopališče.

ROSE MARIE SUPAN

Po tri-tedenski mučni bolezni je preminila snoči v St. Vincent bolnišnici osemletna Rose Marie Supan. Bila je učenka tretjega razreda šole sv. Lovrenca in je bila članica mladinskega oddelka društva sv. Ane št. 150 KSKJ. Zapuščila zalujoče starše Louisa in Anno, rojeno Yanchar, sestre: Bernadette, Mary Ann, Mercedes, Barbara Mae, Annette Lou, in Charlotte Anne, brate: Louisa, Paula in Augusta, starega očeta in staro mater Mr. in Mrs. Jakob in Theresa Yanchar, ter več drugih sorodnikov. Pogreb se bo vršil v soboto zjutraj ob 8:30 uri iz hiše žalosti na 7807 Union Ave. pod vodstvom Ferfoliatovega pogrebnega zavoda v cerkvi sv. Lovrenca ob 9. uri in nato na Calvary pokopališče.

Prispevajte za otroško bolnico v Sloveniji!

THOREZ NI DOBIL DOVOLJ GLASOV V PARLAMENTU

PARIZ, 4. dec.—Poizkus komunistične stranke za formiranje prihodnje vlade je danes propadel, ko vodja stranke Maurice Thorez ni dobil potrebne večine, oziroma 310 glasov. Za Thoreza je bilo oddanih 259 glasov, oziroma 51 premalo.

Komunistični vodja je imel podporo komunistov in socialistov, toda sodi se, da so nekateri socialisti pri tajnem glasovanju bodisi glasovali proti njemu ali pa se vzdržali glasovanja.

Ker komunisti in socialisti skupno nimajo dovolj glasov za kontrolo zbornice, bi Thorez moral dobiti tudi podporo Herriotove stranke levičarskih republikancev, da bi postal prihodnji premier.

Sporazum velikih štirih glede Trsta je potrl Italijane

Italijani smatrajo, da je
sklep diplomatska zmaga
za Rusijo in Jugoslavijo

"New York Times" poroča iz Rima, da je sporazum sveta zunanjih ministrov velike četvorice glede Trsta, glasom katerega bo Jugoslavija zaeno z Amerikanci in Angleži imela tam pet tisoč mož vojaštva ob času volitev tržaške zbornice, povzročil splošno pobitost in skrb v italijanskih političnih krogih.

Italijani se boje, pravi poročilo, da bo navzočnost jugoslovanskih čet postala sredstvo za pritisk od Beograda na izid volitev, ker si z ozirom na napeti položaj v Julijski pokrajini ni mogoče misliti, da bi Jugoslovani mogli zavzeti nevtralnost ališče.

To bi se moglo preprečiti edino le, pravijo Italijani, ako bi se Jugoslovanom poverilo vršitev povsem nominalnih dolžnosti, in ako bi se jugoslovanske zastopnike izključilo iz zavezniške vojaške vlade v tržaškem ozemlju.

Kardinal se spominja izjave papeža Pija X. "o Rusih v Genovi"

Indirektno je komentiral o sklepu velikih štirih milanski kardinal Ildefonso Schuster, ki je poklical v spomin eno izmed zadnjih izjav pokojnega papeža Pija X., v kateri je rekel, da vidi "Ruse v Genovi."

"Danes jih že vidimo okrog Trsta," je rekel kardinal. "Jasno je, da kakor hitro bodo vzhodna vrata v Italijo pri Trstu ostala nezavarovana, ne bo težko prodreti v Milan, iz Milana v Genovo. Dal Bog, da bi bil Pij X. svetnik, toda ne prerok."

Časopis "Messaggero" je objavil uvodni članek "Tito v Trstu", v katerem je rečeno, da bo navzočnost jugoslovanskih čet v Trstu "predstavljala politično prednost za Belgrad na račun Italije in Trstinirov."

"Naj se zgodi karkoli," nadaljuje list, "Jugoslovani so že v Trstu. Skoro neverjetno je, da se Amerikanci in Angleži ne zavedajo važnosti tega dogodka. Razumljivo pa je, zakaj je Molotov pripravil podatke se glede vseh drugih točk, ko se mu je posrečilo spremeniti svobodno ozemlje ne samo v anglosaksonsko, temveč tudi v slovansko kolonijo."

Premogarska unija obsojena na 3 milijone in pol dolarjev globe

JAPONSKI MINISTER
OKRICAL AMERIŠKO
OKUPACIJSKO POLITIKO

TOKYO, 3. dec.—Prvič, odkar je Japonska bila poražena, je od strani predstavnika japonske vlade padla kritika ameriške okupacijske politike.

Minister trgovine in industrije Jiro Hoshijima je v svoji izjavi povedal, da reparacijski načrt onemogoča Japonski delo na obnovi dežele.

Ta reparacijski načrt je podal ameriški komisar Edwin Pauley pred sestankom okrajne liberalne stranke, katere član je tudi Hoshijima.

Japonski minister je med ostalim izjavil, da ima Japonska za prehraniti okoli 80 milijonov prebivalstva. Pod Pauleyevim načrtom japonska industrija bo morala biti znatno znižana in s tem ne bo mogoče izvršiti osnovno obnovo. Povedal je tudi, da bo japonska vlada apelirala za popravke v tem načrtu za reparacije.

Poroča se, da je štab generala Douglas MacArthura bil zelo presenečen nad to prvo uradno kritiko ameriške politike od strani japonskega člana vlade.

Rusija umaknila "veto" v zadevi razoroženja

LAKE SUCCESS, N. Y., 3. dec.—Sovjetski zunanji minister Molotov je danes zopet storil velik korak naprej k dosegu pogodbe o razoroženju, ko je pristal da kontrola in nadzor nad nerojenjem mora biti popolnoma svobodno in ne sme biti omejevano z pravico veta.

Istotako je Molotov pristal na ameriške predloge za omejevanje oboroževanja kot na osnovo, na kateri se lahko vršijo daljne diskuzije.

Inspektorji bodo prosti

To pomeni, da je Molotov pristal, da bodo nadzorniki in člani kontrolnega odbora imeli popolno svobodo, da se podajo v katerikoli deželo sveta v cilju izvrševanja svojih nalog. Ta odobor bo moral dati svoja poročila Varnostnemu svetu.

Pravica veta sicer ne bo ukinjena, toda v slučaju, če bi neka država odbila kontrolo njenega orožja, bi to pomenilo, kot se je izrazil delegat Kanade S. St. Laurent, "prvi korak k odprti napovedi vojne."

Oddali veliko priznanje
Molotovu

Canada, Anglija, Zedinjene države in Avstralija so dale veliko priznanje deležu Molotova pri delu odbora. St. Laurent je dobesedno povedal: "Ljudstvo celega sveta bo hvaležno delegatu Rusije za njegov današnji govor."

Molotov je omenil, da bo Sovjetska zveza predložila neke dodatke k ameriškemu predlogu. Eden se bo nanašal na pospešitev pravil za izključenje atomskega orožja, drugi pa za dvojno kontrolo: pri atomskem in pa ostalem orožju.

Prispevajte za otroško bolnico v Sloveniji!

Sodnik in Lewis v besednem
spopadu; unija bo nadaljevala z
borbo pred višjimi inštancami

WASHINGTON, 4. decembra—Sodnik Goldsborough je danes obsodil premogarsko unijo United Mine Workers of America na \$3,510,000 globe, predsednika Johna L. Lewisa pa na \$10,000 globe.

V odločitvi, kakršne ni izreklo nobeno sodišče v zgodovini Zedinjenih držav, se je Lewisu prizaneslo z zaporno kaznijo, toda ogromna globa, katero je sodnik naložil na unijo, je izzvala oster besedni spopad med sodnikom in Lewisom, tekmo katerega je malo manjkalo, da ni bil premogarski predsednik iznova citiran radi preziranja sodne oblasti.

Unija bo slučaj tirala
pred vrhovno sodišče

Vlada je odredila, da se iztirjatev globe odloži, dokler o slučaju ne bo podalo odločitve vrhovno sodišče Zedinjenih držav, kajti odvetniki za obrambo so takoj naznanili, da bodo proti odloku vložili apel.

Z ozirom na nujnost položaja, ki obstoji radi stavke v premogovnikih, bo šel apel direktno na vrhovno sodišče, ki utegne že v ponedeljek naznaniti, da-li je slučaj pripravljen vzeti v pretres, ne da bi o njem prej odločala zvezna apelatna sodnja.

Iz velikosti globe je razvidno, da je sodnik unijo obsodil na \$250,000 kazni za vsak dan 14 dni trajajoče stavke.

Sodnik označil stavko
kot "gorostasno stvar"

Sodnik je ob izreku kazni rekel, da ako bi hotel Lewisa soditi tako, "kakor zasluži," bi ga moral obsoditi v zapor, potem pa je udaril po stavki in premogarski uniji s trditvami, kakršnih ne pomni zgodovina ameriškega pravosodja.

Goldsborough je stavko označil za "zlobno in gorostasno stvar," potem pa nadaljeval:

"Ta stavka pomeni lakoto, mrz in bedo, in predstavlja dejansko grožnjo demokratski vladi sami. Ako bi se take stvari mogle uspešno izvajati, bi se s tem prevrnila vlada, in vlada, ki bi sledila, bi bila diktatura, ki bi odpravila vse naše svobode. Delavske unije same bi bile prve uničene pod tako vlado."

Sodnik je med drugim dejal, da take stavke postavljajo ameriško demokracijo v zasmeh pred celim svetom.

Sporazum med unijo in
podjetniki menda blizu

NEW YORK, 4. dec.—Revija "Iron Age" je danes poročala, da je med John L. Lewisom in premogovnimi podjetniki prišlo do soglasja vseh točk novega kontrakta z izjemo dode, za katero se ima nova pogodba skleniti.

Rečeno je, da Lewis zahteva, da se sklne pogodba do aprila 1948. Podjetniki so pripravljeno pristati na to, da bi premogarji dobili plačo za 48 ur na teden, dejanski teden pa da bi se skrčil na 40 ur, toda po njihovem naj bi novi kontrakt trajal samo do konca leta 1947.

Grška vlada vložila formalno obtožbo

LAKE SUCCESS, N. Y., 3. dec.—Grški ambasador pri organizaciji Združenih narodov je danes izjavil, da je njegova vlada vložila formalno pritožbo zaradi incidenta na mejah, proti Jugoslaviji, Albaniji in Bolgariji.

V noti se zahteva od organizacije ZN, da pošljejo na pozorišče dogodkov posebno komisijo, ki bo izvršila preiskavo.

Pritožba je bila izročena generalnemu tajniku Trygve Lie.

Borbe divjajo v Indoneziji

BATAVIA, Java, 2. decembra.—Holandske čete, podprte s tanki, artilerijo in letali, se nahajajo v težkih borbah proti indonezijskim četam pri Medanu na vzhodni obali Sumatre.

Istotako se, vršijo borbe v ostalem delu Jave. Indonezijski so odbili poizkuse izkrcanja holandskih čet pri Tabingu, pravi poročilo.

Iz holandskih virov poročajo, da se je borba za Medan začela preteklo nedeljo, ko so Indonezijski odbili, da zapustijo svoje položaje v mestu. Po sporazumu, ki je bil dosežen, Indonezijske čete so morale zapustiti mesto Medan 28. novembra.

"Tajen govor" Pattersona o Jugoslaviji

V torek je govoril ameriški poslanik v Beogradu Richard C. Patterson pred 500 člani in posebnimi povabljenimi gosti clevelandске trgovske zbornice glede političnih razmer v Jugoslaviji, toda njegov govor je bil "off the record", to se pravi, da so bili navzoči časniki in drugi pozvani, da vsebine govora, ne dajo v javnost.

Navzlic temu pa Cleveland Plain Dealer poroča, da je Patterson govoril "o borbi med maršalom Titom in katoliško cerkvijo", o "tehnikih, s katero so se komunisti povzpeli k vladi," ter o "protestih, ki so bili naslovljeni na Tita povodom kriz v ameriških odnošajih z Jugoslavijo."

LETNA SEJA

Članstvo društva Cvetoči Nobile št. 450 SNPJ je prošeno, da se udeležijo letne seje v nedeljo zjutraj, točno ob 9. uri. Podano bo poročilo o poslovanju v tekočem letu in volilo odbor za prihodnje leto.

ZADUSNICA

Jutri zjutraj ob 8:25 uri se bo brala zadušnica v cerkvi sv. Vida za pokojno Mrs. Olgo Jaklič ob prvi obletnici njene smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se udeležijo.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

K OBRAVNAVI PROTI
MONSIGNORU TISU

V ponedeljek se je pričela v Bratislavi obravnava proti čehoslovaškemu kvizlingu in enemu od največjih vojnih zločincev Evrope, bivšemu predsedniku lutkarske neodvisne države Slovaške, monsignoru Josephu Tisu. Vaznost te obravnave presega daleč pomen obravnave, ki so se vršile proti notoričnim nacističnim in fašističnim zločincem, kajti s tem slučajem monsignora Tise je povezana ena cela mednarodna organizacija, ki je pod krinko "katoličanstva" razpredla svoje mreže tudi tu po Ameriki in deluje na vse kriplje, da reši pred zaslužen kaznijo "svojega velikega mučenika." Takoj po objavi obtožnice, po kateri je Tiso obdolžen 111 vojnih zločinov, ki je vsaki za sebe tako velik, da se ga na podlagi vsakega posameznega obsodi na smrt, tukajšnja "Jednota" glasilu "Prve katoliške slovaške jednote v Zedinjenih državah" je začela z strupeno gonjo proti novi čehoslovaški državi in njenemu predsedniku dr. Edvardu Benešu. Ta "katolički tyzdennik" apelira na svoje člane, da naj zasujejo ameriški državni department z telegrami, v katerih zahtevajo, da se intervenira v prilog Tisi tako, da sploh ne bo obsojen, temveč izpuščen na svobodo. Da bi vsa paradoksalnost takšne kampanje, ki po svojem značaju spada v čisto navaden klerofašizem bila bolj jasna, pogledimo v kratkih obrisih neke najbolj značilne poteze iz življenja in dela tega prvega evropskega kvizlinga, izdajalca in vojnega zločinca.

Zalibolga, kot vedno v takšnih slučajih, je nemogoče podati popolno jasno sliko brez, da ne bi bil v to vmešan sam Vatikan. Cela zgodovina "nezavistne" Slovaške od 1938 l. je bila tesno povezana z takolimenovano "Hlinkin gardo" (po voditelju katoliške slovaške stranke fateru Hlinki). Naslednik Hlinke je bil monsignor Tiso, ki je bil od strani Vatikana povzdignjen v čast "monsignora" šele ko je po izrečni želji Hitlerja postal predsednik "nezavistne" Slovaške. Da je monsignor Tiso v času največjih persekucij Judov, Čehov ter slovaških demokratov vžigal popolno podporo Vatikanu v to ni treba dvomiti. Junija 1940 l. je namreč vatičanski radio naznanil:

"Izjava monsignora Tise, poglavarja Slovaške države, da bo nova Slovaška postavljena na krščansko podlago, je sprejet z dobrodoščico od strani Svete stolice. Nova organizacija države bo slonela na korporativnem sistemu, ki se je pokazal tako uspešen v Portugalski. Ta izjava, ki prihaja tako hitro po izjavi maršala Petaina o preureditvi Francije na krščanski podlagi, je posebno pozdravljena."

Tu je torej jasno potrjena zveza med Vatikanom in lutkarsko Slovaško državo. Toda da bi se osvetlilo z druge strani osnovne preureditve "nove katoliške države Slovaške" je potrebno, da se omeni neke izjave samega monsignora Tise in premijera vlade Völpetch Tuka. Po poročilu "New York Times" iz Bratislave od 28. avgusta 1940 l. je Völpetch Tuka javno podal izjavo, da bo "slovaški vladni sistem v bodočnosti mešanica nemškega nacizma in rimskega katolicizma." Sam monsignor Tiso je pa izjavil, da "katolicizem in nacizem imata mnogo skupnega in delata roka v roki v cilju reformacije dežele." Iz tega razloga je nerodno postaviti celo obravnavo v zvezo z Vatikanom, toda ni niti mogoče, da bi se prezrlo dejstvo, da se je nacizem v Slovaški razvil izključno pod krinko "katoličanstva."

Monsignor Tiso bo prav gotovo sojen neodvisno od njegove pozicije v cerkvi in neodvisno od njegovega poklica, zaradi vojnih zločinov, ki imajo posvetni značaj in zaradi katerih ga noben cerkveni zakon ne more zaščititi. Na drugi strani pa je težko verjeti, da bi sam naš državni department mogel intervenirati pod pritiskom tukajšnjega slovaškega "katoličyga tyzdennika" za Tiso, kajti ta Tiso je 12. decembra 1941 leta—napovedal vojno Zedinjenim državam! V kolikor se motimo, bo pač pokazala bodočnost.

Nemogoče je opisati v tako omejenem prostoru vse zločine monsignora Tise. Vsekakor pa bo dovolj, če omenimo da je v nekkih slučajih, kot pri persekuciji Judov, prekosil celo svojega mojstra Hitlerja. Popolno iztrebljenje Judov je bila namreč prva naloga nove Tisove države Slovaške. Sam Tiso je izjavil, da je to preganjanje Judov upravičeno zaradi "ljubezni do našega lastnega naroda." Pri koncu 1941 leta je Tiso lahko samozavestno trdil, da je njegova država prva, ki je "očiščena Judov." (Potankosti

Ortomir A. Sinkovec:

SREČKO KOSOVEL

Srečko Kosovel je moral umreti še mlad, poln načrtov za bodočnost, za dobo narodnostne in duhovne osvoboditve, za dobo na novo se porajajočega življenja, v katerem bi njegova umetniška duša šele našla pravi izraz.

Pesnik Krasa Srečko Kosovel je bil rojen v Sežani 18. marca 1904, kjer je služboval njegov oče kot učitelj; mati pa je bila doma s Tolminka. Detinska leta je preživel v Tomaju, kamor je bil premeščen oče in še sedaj prebivajo pesnikovi svojci.

Okolica Sežane in Tomaja z borovimi gozdiči in značilnimi kraškimi dolinami je bil prvi svet, s katerim se je pesnik srečeval v zgodnji mladosti in je tudi vdahnil njegovi pesmi lastno svojstvenost in izraz. Slednja njegova pesem je kakor del kraške zemlje, ožnost kraških gmajn, samotna kraških dolin, zdravje kraškega sonca in hrepenenje sinjin nad sivino kraškega kamenja, kjer "tiho sonce, sonce pod Sežano dogoreva v zlatu, mimo sveti na zeleno, zapuščeno gmajno."

In s pesnikom odgovori ves kraški svet: "Težko, težko tukaj je živeti." Kot brest sredi gmajne se vprašuje: "Povej, kako rasteš, sahnješ sredi suhih tal?" Z bridko boleščjo pogleda vase in si odgovarja: "Cveteš?—Ti ne boš nikoli cvetel—ovenel boš, glej in boš molčal! Prav ničesar tu ni v tolažilo, sonce še to travo bo požgalo." V odgovor zažvenji z vsem kraškim svetom njegova izpoved:

"Le to srce zvesto bo ostalo."

V enajstem letu pesnikovega življenja je privihrala čez kraško zemljo prva svetovna vihra; tuja pohlepna pes je segala po slovenski zemlji, spreminjala cvetoče kraške vase in razvaline in poglajala ljudstvo v begunstvo. Srečko Kosovel se je odpravil v šole v Ljubljano. Pesnikove oči so še videle strahoto in grozo, ko človek stopa proti človeku z orožjem v rokah. Njegovo srce je čutilo temo, kamor je bilo zapeljeno človeštvo in poginano v zmes slepih strasti sovraštva, obsojeno in vključeno v verigo gorja in trpljenja. Od Trsta čez Kras mimo Doberdoba in Gorice do Krna in Rombona je sovražnik uničeval z ognjem in mečem slovensko ozemlje ter spreminjal delo stoletij v razvaline.

Zalostni dnevi so viseli nad slovensko domovino in ko je po štirih letih bila vojna končana, je sovražni osvajalec podredil svojim krivičnim zakonom zatiranja, kar je bilo mlademu pesniku sveto. Vse klice njegove

o temu katoličanstvu in slavljenju te Tisove reforme je podala "Ameriška Domovina" v članku "Masonstvo v Bratislavi". Kako so bili Judje "očiščeni," to vsak ve, kajti dolgo bo zgodovina človeštva nosila to sramoto "civilizacije" z spominom na Majdanek, Lubin, Treblinka, itd., kjer je bilo okrog 5 milijonov Judov pomorjenih in sežganih.

Pri tem je potrebno omeniti, da gre tu za visok princip pravice, kateremu mora biti zadoščeno po vseh človeških in božjih postavah. Tisti, ki se sedaj neutrudljivo potegujejo za tega zločinca, ki je tisočem in tisočem svojih lastnih bratov prizadel toliko gorja, gotovo ne zaslužijo, da bi se jih imenovalo poštene "katoličane," še manj pa z ozirom na to, da zagovarjajo in se potegujejo za človeka, ki je napovedal vojno Zedinjenim državam in ki je direktno ter indirektno kriv za smrt nešteti ameriški vojakov. Da bodo zaradi tega "izobčeni" iz cerkve, seveda ni pričakovati, kajti ni sam Tiso, ki je zapadel pod klavzulo o "suspensiji," ni bil suspendiran, niti izobčen, iz cerkve. Kar se pa tiče Rankinovega komiteta za "ne-ameriške aktivnosti" je verjetno, da ne bo padel zaradi tega nikomur kak las iz glave.

Zato, slovaški "katolički tyzdennik," kar korajžno naprej s telegrami na državni department, da se reši enega največjih zločincev, kar jih je zgodovina Evrope poznala! Kar naprej v "božjem imenu" proti ti "nepravici" obravnava "bojevnika in mučenika"! Kar naprej vključ vsem tistim milijonom nedolžnih žrtev, ki so jih razni "Tisi" zverinsko pomorili...

rodne dežele so našle izraz globoko v rahločutni pesniški duši in ga s trpljenjem oblikovalo v moža. V njem je zrastle človek, ki je dozorelo gledal na svet.

Ljubezen do knjige in ustvarjalna sila žive besede—v tem je bilo bogastvo, ki ga je krstil z geslom svetovnega naziranja.

"Zame je bistveno, da živim po svojih notranjih zakonih življenja, ne pa katere koli zgodovine ali filozofske etike... živim, torej lahko ustvarjam, to je bil načelo človeka-umetnika."

S tem prepričanjem je Srečko Kosovel rastle in se razvil v samostojno pesniško osebnost. Njegova pesem je bila kruta resničnost globoko čuteče duše o velikem socialnem in nacionalnem zlu, pesem srčnega trpljenja delavca v zvoku transmisij, pesem sivega Krasa. V njegovi pesmi je kraški Peter Bezruč njegov obraz je obraz klesarja in lik duševnega borca, ki je od udarcev življenja vsak dan izrazejši, močnejši. Njegova pesem je izraz časa na strmi poti človeka iz tedanjega kaosa, iz razhrepnenja za preusmeritev blodnega sveta v vrednotenje človečanstva. Zato je postal oznanjevalec slutnj novega priblajajočega se sveta, ki ga ustvarjamo in doživljamo danes, svet bratstva in socialne pravičnosti.

Pesnik Srečko Kosovel je v sebi združil vse naše hotenja, pred seboj je že videl dan, ko bomo tudi mi in vsi zatirani dosegli svoj prostor na soncu. Vedel je, da bo vest pravice v človeku nekoč prerastla vse predsodke, da bo prerodila človeka, ki bo postal neuklonljiv borec za sveta načela človečanstva in plemenitosti.

Zivljenjska pot Srečka Kosovela je bila pot umetnika, ki je spoznal, da je proletarec, in vsaka njegova beseda je izraz tega doživljanja, podoba časa, v katerem je živel. Obenem je izraz onega, kar je v svoji rani mladosti spoznal v razgovorih z duševnimi vrhovi od Homerja do Trubarja, od Prešerna do Cankarja, od Maeterlinca do Tagoreja in Varlana. Tu si je nabral odmevov sveta, da se je v njem dvignila visoka pesem sposobnosti, se vzbela nad razdobje njegovih dni.

Ta pesem je prešla v mladino, da si je poiskala poti vase in izven sebe za notranjo revolucijo, da bi se spremenila končno iz sanj v resničnost. Tedaj je napisal kratko, a potrebno pismo: "Malovernim to pismo! In obupan in onim, ki niso ne maloverni in ne obupani, ampak sto-

je s povešeno glavo in ne vedo, kaj početi. In onim to pismo, ki so pogumni in močni—v pozdrav njihovu pogumu in moči. Njim še najbolj, kajti pogum, to je zdravje!"

"V imenu Trubarjev vam pošiljam to pismo in v imenu onih, ki so v molitvenike pisali naša imena in v imenu onih, ki so davno, davno govorili naš jezik. In v poslednjih najbolj. Kajti ne Trubarja ne Bohoriča ne Kralja bi ne bilo, če bi ne bilo teh. Ne Dalmatina ne Japlja, ne Pohlina ne Vodnika ne Kopitarja ne Kastelica in ne največjega Prešerna. In ne Levstika ne Jurčiča ne Tavčarja ne Aškerc in ne našega Gregorčiča. A vsi so vzklili kot veja na drevesu iz rodne prsti. Zato pozdravljam one, ki so ta prst in življenje."

"Kajti brez njih bi ne bilo tudi Ketteja, ne Cankarja ne Meška ne Muha-Aleksandrova ne Župančiča ne naših največjih modernih."

"Kajti drevo ne more rasti, kjer ni tal, kjer ni zdravih, močnih tal. In umetnik ne more vzkliti, kjer ni naroda."

"In še so gozdovi in še so pokrajine naše in še živi narod diha. Naroda ni mogoče ubiti!"

"Naroda ni mogoče ubiti!" S to zavestjo je šel življenju naproti in dozoreval v vodilnega pesnika mlade generacije. A hkrati so se narahlo dotikali duše njegove pesmi beli prsti smrti. Hotel jo je premagati, postavil se je v borbo s črvom, ki mu grize mladost, nadkriljevati je hotel večno nehanje v zmago luha. Njegove pesmi so vedno silnejše, saj je vzporedno s to borbo podzavestno slutil v sebi rezgodnjo smrt, ko je preživel kaos sveta, v katerem je živel najnežnejšo mladost in šel mino jutra na gori v tihi večer ljubezenske harmonije; z vestrom je taval, pel kot slavec v trnju svojo pesem in krvavel kot cvet bele rože. In tedaj, ko bi bil moral živeti široki svet moža, so vztrepale peruti njegove ranjene duše v brezupnem pričakovanju življenja!

V sobo bi se zaprl
oj zaprl,
da bi umrl,
oj, umrl.

In je planil pred sebe s težko mislijo:

Kdo hoče žalost?
Jaz mu jo dam.

Slutil je, da smrt, ki jo je nosil v sebi in ga je glodala, se ne da premagati: "Moje srce in vse življenje in moja ljubezen je vse remajhna, da bi to preprečila."

V njegovih najlepših pesmih živi Kras s svojo sivino, kamor je je Kosovel vračal iščo novih il v letih učenja in duševnega iskanja iz širokega življenja delavskega okrajaja. Iz oglaševajočega vrvenja transmisij, iz sive beše se je zatekal v tišino kraških gmajn izmed borovcev, kjer je je poglajal v življenje in moval iskah'a:

Takor naraščanje temnih glasov
aslo je, vstajalo je iz globin,
takor zvonjenje nevidnih zvonov
člalo me je iz kraških dolin.

In šel je na pot, ko je življenje padalo nanj, in se je ptopil globoko v kraško zemljo in ljudstvo:

Šel sem, med množico sem se
potopil,
med te ljudi, krvaveče
spoznanj,
padel, umiral, dokler nisem
stopil
v tiho svetišče njih
pričakovanj.

V pomanjkanju in gladi je reševal socialna vprašanja. Slutil je bližanje velikih dni:

Njih pričakovanja so tiha in
sveta,
čeprav jih duši tiran kapital
svetejša so, če jih krivica
prepleta,
in lepša je kri od rdečih koral.

ta kri pod okovi, o naj bo
prekleta—
kadar bo brizgnila, vstal bo
naš kralj.

V borbi s smrtjo je silno ljubil življenje:

Lepo je biti mlad in močan,
ko v duši in srcu je polno zmot—
le skozi nje si kriš pot
do uresničenja svojih sanj.

V globini pesmi odmeva najtanjša struna:

Imeti cilj, ki veruješ vanj,
če reka čez cesto gre—vzameš
brod,
če prav tako je morje—razpneš
perot
in preletiš ves ocean.

V očeh mladega človeka, v očeh ponižanega, teptanega človeka pa je sijal ogenj, ki bo razvnel vse preroke, oznanjevalce in graditelje novega sveta:

V premaganem trpljenju
so svoje moči zatajile,
silo so z dušo premagale —
zidaj bodo svet rešile.

Kakor da smrti je že predan,
kot pravi sam v "Pesmi o vrenju" je šel med svoje in zapel:

I jaz sem med njimi sam, čisto
sam

z njihovim vrenjem padam in
vstajam,
če deklica mine, jo komaj
spoznam,

lasem vihrajočim se komaj
smehljam
n s svojo boleščjo pijan se
opajam...

Hudo je nositi v sebi smrt:

In hiše se dvirajo, strehe
zginevajo
v množico, ki tam na cesti
kriči,

a srca vsa plašna tiho
vzdrihtevajo
in duše vse grenke, o smrti
prepevajo —

v meni pa sahnjejo zadnje
moči...

A še se dvigne z viharjem:

Jaz, vihar, vas bom strl nocoj,
ko pride na mojih krilih pomlad,
če polje viharl bom čez goro...

Dvajset pomladi že šumijo po
kraških gmajnah osamljeni bori
brez svojega pevca, ki ga je
sprejela vase kraška zemlja, ki
za je rodila in je ostala bistvo
njegove pesmi:

Mnogo besed je, mnogo besed
a sredi vseh je ena;
sredi sveta
kako sama kot ta
res ni nobena, nobena.

kajti:

Takor brinjevka na Kras
privrši v lahmem letu
v jesenski čas,
ta gmajni, za bori
privabi se pustemu življenju.

O, na zaslužjeni zemlji:

Strleli puško odmevajo v gmajni
lej, in njo ustrelijo...

Pesnik bridko vprašuje:

Po kaj si prišla moja misel
na Kras,
v ta turobni, samotni jesenski
čas?

Ne more se vrniti—ampak sa-
no mrtev bo lahko počival "v
totu" med kraškimi gmajnami:

ŠKRAT

Kdo je diplomat?

Diplomat je človek, ki vleče
svojo deželo iz težav, v katere
ne bi padla, če ne bi bilo diplo-
matov.

Spominska plošča

Znan pisatelj dobi obisk iz
svojega rojstnega kraja.
"Kako je kaj doma?" povpraša,
"ali vedo moji rojaki, kako
slavo sem dosegel?"

"I seveda! Zelo ponosni smo
nate", mu odvrne rojak, "še
celo ploščo so ti postavili na
rojstno hišo."

"Kaj ne poveš!" se začudi pi-
satelj, "nikoli si tega ne bi mi-
slil." "Kaj se spomniš mogoče,
kaj na tej plošči piše?"

"Počakaj, da se spomnim,"
premišlja rojak. "Ze vem, tako
piše: "Odtod je še 8 milj do
Žabje vasi."

Kitajska žaloigra

Neki ameriški general je pred
kratkim govoril svojim voja-
kom o državljanski vojni na Ki-
tajske. Rekel je med drugim,
da je to prava kitajska žalo-
igra.

Ko je končal, ga je vprašal
neki vojak: "Prav, verjamem,
da je to kitajska žaloigra, zli
se mi pa le, da v njej nastopa
proketo mnogo ameriških
"igralcev."

Adijo življenje, adijo...

V pesmi: "Oreh" je globoko
pogledal v naš čas, ko je nar-
čal:

Ali glej: nenadoma —
kaj prihaja s svetlim
ognjem,
kaj prihaja z blaznim
vriskom?

Svoboda vihra na konju,
vsa goreča, vsa blesteča,
(tla pod njo so vsa
goreča) —
na gonjenem, zlatem konju.

Srečko Kosovel ni končal svo-
bode, ki vihra na konju, ker mu
je mlademu "starka za vasjo"—
beda vdahnila kal zavratne bo-
lezni. Letos 27. maja je minilo
20 let, odkar so ugasnile njego-
ve oči. Bil je star komaj 20 let.

Pesnik Srečko Kosovel je bil
naš pesnik in je v sebi združil
vse naše hotenja, je bil klicar
predhodnik, kajti pred seboj je
videl dan, ko bomo doživeli svo-
bodo in enakopravnost v luči
novega sveta.

Christmas Seals

... Your Protection
Against Tuberculosis

NE MORETE IMETI
MILA.
OBODOV, LIKALNIKOV,
VOLNENEGA BLAGA, ker
je po vsem svetu po-
manjkanje maščob
in olja!

IZROČIMO TOREJ VSI
SLEDNJO KAPLJO MA-
ŠCIBNIH ODPADKOV!
Danes se jih polj potrebuje
kot kdajkoli!

UREDNIKOVA POŠTA

Poročilo podružnice 39
SANSa za november

V sklad otroške bolnišnice v Sloveniji so darovali sledeči:
United Slovene American Youth Club \$224.50.
Jacob Cuznar, Los Angeles, Calif. \$200.00. Mr. in Mrs. Glaz, Bishop Rd., Wickliffe, O. \$75.00.

Po \$10.00: Charles Boje, Norwood Rd. Joseph Benko, Bedford, Ohio in Mrs. Novak. Anton Brodnik \$8.50.
Po \$5.00: Frank Verček, iz Maple Heights, Ivan Baznik, Joseph Zele, Joe Kovač E. 76 St., Mrs. Mary Somrak, mesto venca za Jakob Svigel, Filip Furlan, Maple Heights, Leo Kapel E. 159 St. mesto venca za Frank Suhadolnik.

Mrs. Josephine Mezmaršič \$3.
Po \$2.00: Anton Shrabec in Mrs. Urška Mulej.
Po \$1.00: Mrs. Novak, Miss Novak, John Koman, Victor Jakopin, John Gruden in Frank Krančević.

V podporo SANSu so prispevali po \$3.00 sledeči: Max Sančkar, Frank Pirc, Frank Ažman, Joseph Skuk, Anton Tanko, L. Belay, Matevž Mesec, Joseph Babnik, Frank Kačar, John Smuk \$2.94.

Vsem najlepša zahvala! Ne pozabite pa otroške bolnišnice v Sloveniji in obrambne akcije SANSa.

Naj bo vaše božično darilo v pomoč sirotam: v stari domovini, novoletna obljuba pa, da podvojimo pomoč SANSu v prihodnjem letu.

John Pollock, blag.

Ali ste že kupili božično darilo?

Ali ste že kupili božično darilo za vašo hčerko, mamico ali prijateljico? Ako ne, potem le pridite v soboto popoldne dne 7. decembra v Slovenski delavski dom na Waterloo Rd. in si oglejte, kaj imamo Progresivne Slovenke za prodati na našem bazarju.

Mnogo raznih stvari bomo imele za prodati! Članice vseh krožkov so bile pridno na delu preteklo tedne in so naredile vsake vrste ročnih del, kakor robce s heklanimi čipkami, otroške "layettes" in obleke, vsake vrste predpasnikov za suhe, debele, majhne, flanelaste nočne srajce, ročno delane prevlake za vzglavnike in mnogo drugih lepih stvari.

Neke članice bodo pripravile pecivo za prodajo. Isti dan zvečer bo nekdo tako srečen, da bo lahko dobil "Electric Toaster" in "Electric Iron".

Krožki št. 1, 2, 3 in 7 vljudo vabimo, da posetite naš bazar. Prične se ob 3. uri popoldan v spodnji dvorani Slovenskega de-

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Nar. Domu,
6419 St. Clair Ave.

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje; vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema tudi zabojce za odposiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

lavskega doma na Waterloo Rd. v soboto 7. decembra 1946.

Serviral se bo tudi dober pri- gizek in za suha grla je tudi vse preskrbljeno.

Josie Zakrajšek.

O priredbi podružnice št. 106 SANSa

Cleveland, O. — V nedeljo dne 24. novembra je SANSova podružnica št. 106 iz Euclida, podala v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. lep program v korist otroške bolnišnice v Sloveniji. Vdeležba je bila vzlic lepemu vremenu popoldne pri vsopred, kot zvečer na plesu — sijajna, kar znači, do se ljudstvo zaveda ogromnega pomena bolnišnice, in da so vsi napori nasprotnih reakcijonarjev, škodovati ugledu nove napredne Jugoslavije — zama.

Program je otvoril predsednik Frank Zagar, znana stara napredna korenina. Sledil mu je pevski zbor "Slovan", ki nam je z ubranimi glasovi in ob burnem aplavzu občinstva, pedal nekaj biserov iz bogate zakladnice narodnih pesmi. Fantje od "Slovana" imajo to dobro lastnost, da ne odrečejo svojega sodelovanja nobeni organizaciji. Te žrtve smo pa dolžni poplačati z našo udeležbo na njihovih koncertih.

Tajnik podružnice A. Prezelnj nam je nato predstavil odvtenika Leo Kushlana, ki je s svojim humorjem na mah ustvaril veselo razpoloženje med navzočimi. Poleg tega je v žgoči satiri okrcal tiste, kojih dolžnost je gojiti ljubezen do bližnjega, pa sejejo razdor med narod. Apeliral je, da jih docela prezremo z vzklikom: "Se nič ne sliši!" Kushlan je spreten govornik in dober katoli-

čan, ima pa to čedno lastnost, da misli s svojo glavo.

Temu je sledila veseloigra v treh dejanjih "Stari grehi". Pred leti je bila ta igra že parkrat vpripravljen, toda vsled pristnega humorja in dramatičnih zapletljajev — še vedno vleče. Igralci so v danih okoliščinah izvršili svojo dolžnost. Če rečem v danih okoliščinah, imam v mislih, prvič potežkeče z vajami. Vsled stalnega krčenja dramskega oboja, so nekateri preostali igralci zaposleni kar pri dveh ali treh organizacijah hkratu. Zopet drugi imajo svoja privatna razvedrila ob večerih. Posledice temu so: površnost in pomanjkanje vaj. Drugič: priznati je treba, da SDD ni več primeren za večje igre in koncerte. To pa vsled večnega direndaja v klubovih prostorih in v mali dvorani poleg odra. So še druge važne hibe, ki se ne dajo prezreti kot: pomanjkanje primernih kulis, ženske sobe, zatohla točilnica v spodnjih prostorih in pa sibirski mraz v blagajni pri vratih. Za kulturne in plesne svrhe spada sedanja stavba v muzej. Obratno pa, stalno naraščajoča naselbina kliče po novi, večji in modernjši stavbi. To ni nikakršna kritika na direktorij, temveč blagohotni opomin vsem euclidskim organizacijam.

Toda vrnimo se k igralcem. Ni moj namen pisati ocene, temveč bom navedel le par opomb. Kot že omenjeno je bila igra v splošnem dobro vpripravljen. Seveda so bile hibe, ki so pa znane le igralcem, zato jih ni potreba obešati na "ta veliki zvon". Uspeh igre je bil odvisen od treh starih "grešnikov", konzula Zapotockyja, (Fr. Korkal), polkovnika Kučera (Fr. Česen) in trgovca Novaka (Fr. Zigmán). Ta trojica je bila v začetku drugega dejanja nekam okorna, ampak pozneje so se razgibali in kot taki vztrajali do konca. Nedvomno je k temu

mного pripomogla Ema Mračkova (Florence Slaby), ki se je tudi to pot izkazala kot cela igralka. Katra (M. Bashel) je bila na mestu kot običajno. Zdelo se je, da je v gotovih momentih nekoliko pretiravala. Pa nič zato, ostale njene vrline so zlahka nadkrilile to hibico. Krušička (J. Godec) se je tudi dobro odrezal. Sicer je nekoliko predolgo "pokušal" likerje, ampak to je spadalo v njegov delokrog. Nimrondlova (D. Celic) nas je prijetno presenetila v svoji vlogi. Ona je takorekoč še nova moč iz mlajše generacije. Če bo vztrajala se bo vsekakor razvila v izborni igralko. Soulova (F. Henikman) se je zelo potrudila in napravila najboljše kot je mogla. Ampak koketne vloge niso primerne za njeno značaj. Uspeh bi bil najbrž večji, ako bi z Dorothy zamenjali vloge. Najmanjšo vlogo je imel inženir Horlivy (T. Perušek) pa je le "falot" odpeljal dekle, za katero so se ves čas borili ubogi starci.

Priredba je dobro izpadla tudi v gnotnem oziru. Točaji in kuharice so bili zaposleni kot čebele, med njimi se je pa vrnil "boss" Frank Segulin. Poleg drugih dobrot so bili igralci deležni tudi okusne potice, ki jo je jim spekla požrtvovalna Mrs. Žagar. Koliko bo prebitka je še zavito v temo, toda nekaj stotakov bo vsekakor. In tako je storila vrla SANSova podružnica zopet korak naprej k skupni določeni kvoti za naš stalni spomenik v Sloveniji — za otroško bolnišnico.

Frank Česen.

Prispevki za otroško bolnico pri podr. št. 48 SANS

Cleveland, O. — Sledeče vsote smo sprejeli pri naši podružnici št. 48 SANS za otroško bolnišnico v Sloveniji:

Mr. in Mrs. J. Bergant (izročila Mrs. Albina Vesel) \$5.00;

Paul Zele namesto venca za pokojnega Frank Speha \$10.00; Joško Jerkič \$5.00; John Kos \$5.00; Anton Petrovič (izročil A. Jankovich) \$5.00; Frank Kos iz Waterloo Rd. \$5.00; Anton Potočnik \$2.00 in John Cenic \$2.00.

Za obrambno akcijo smo sprejeli sledeče:

Članarina društva "Kras" št. 8 SDZ \$6.00; društvo "Janeza Krstnika" št. 71 ABZ \$6.00 in ponovno članarino za november društva "Kras" \$6.00.

Zadnje čase se opaža med nami neka pasivnost glede te akcije. Res je, da se je zbralo že lepe dolarje za razne namene pri SANSu. Določili smo si pa kvoto od \$150.000 za otroško bolnišnico v Sloveniji in ta še ni nabrana. Zato je potrebno, da poskušamo še vedno kaj nabrati in darovati v ta namen, v cilju, da se to kvoto doseže še v teku tega meseca, oziroma do konca leta. Nismo več daleč in če se še kaj potrudimo, prav lahko završimo to delo do konca meseca. Zato rojaki dajmo še nekaj prispevkov, da pri koncu leta zaključimo kampanjo, ter tako izpolnimo našo dolžnost!

Dalje so naprošena vsa društva, ki so bila že o tem pismeno obveščena, da izvolijo za v bodoče dva ali pa tri zastopnike, ki bodo v aše društvo zastopali pri naši podružnici št. 48. Istotako naprošam društva, da se tudi ob priliki zaključka leta spomnijo še z kakšnim prispevkom na plemenito nalogo, ki jo moramo izvršiti. Sedaj se vršijo letne seje. Posebno v tem mesecu imamo veliko upanja, da boste storili svojo bratsko dolžnost. Vemo da ste že dosti dali za kar vam bo slovenski narod v stari domovini hvaležen. Ceniti bo znal vašo pomoč pri olajšanju velikih potreb in težav, v katerih se še vedno nahaja. Zato bratje in sestre društveniki, spomnite se še z kakš-

nim malim prispevkom na otroško bolnišnico, ko boste imeli svoje društvene seje v decembru mesecu!

Nadalje vas v imenu tukajšnje podružnice št. 48 SANSa naprošam, da kupujete vstopnice, ki so že v predprodaji za našo prireditev 15. decembra. Podana bo igra tridejanka "Trije vaški svetniki". Pričetek igre bo ob 3:30 popoldne v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Režija je pod našim dobro znanim igralcem in režiserjem John Steblajem. Že samo njegovo ime vam je porok,

STENSKE KOLEDARJE
dobite sedaj
Pridite jih iskati v
ZAKRAJSKOV
POGREBNI ZAVOD
6016 St. Clair Ave.

PLES IN ZABAVA
VSAT PETEK IN SOBOTO
NOTTINGHAM
TAVERN
18526 ST. CLAIR AVE.
KE 9857
Za ples bo igral fin Mickey Ryance orkester
Za prijetno družbo in dobro zabavo, obiščite nas
ODPRTO OB NEDELJAH

Jennie Hrovat

Mi imamo najbolj krasno izbero
ZAVES, PREGRINJAL ZA POSTELJE
IN PREPROGE ZA KOPALNICE
Izplačalo se vam bo napraviti vaše nakupe za božična darila pri nas. Poizvedite kako lahko dobite pri nas Nylon nogavice brezplačno.
Parkwood Home Furnishings
7110 St. Clair Ave. ENdicott 0511

Ameriška legija — Cleveland Post št. 2
priredi

VELIKANSKO

Penny razprodajo

in senzacijsko godbeno zabavo

Mestnem avditoriju
v petek večer, 6. decembra
VEČ KOT

500 DRAGOCENIH PREDMETOV

BO ODDANIH, VKLJUČIVŠI

1946 NASH DE LUXE SEDAN S 4 VRATI
1946 FORD DELUXE SEDAN S 4 VRATI
PET ELEKTRIČNIH LEDENIH
PET ELEKTRIČNIH PRALNIH STROJEV
DESET SETOV INTERNATIONAL PRIBORA
PLAČANO POT V MIAMI, FLORIDA
DVAJSET RADIO APARATOV—DESET BULOVA UR
PHILCO RADIO-PHONO COMBINATION

Poleg električnih čistilcev za preproge, igrač, električnih predmetov, in drugih oglaševanih predmetov

DATUM . . . PETEK VEČER, 6. DEC.

ČAS . . . PRIČEK TOČNO OB 8. URI

KRAJ . . . MESTNI AVDITORIJ V CLEVELANDU

Priljubljena osebnost na radio

PAPPY HOWARD

bo vodil program za godbene točke
MNOGO SMEHA IN OBILO ZABAVE

Pridite in se zabavajte!

ZABAVA BO PRESENETLJIVA—DOBIČKANOSNA
—SENZACIJSKA IN—

VSTOPNINE PROSTA

THE MAY CO'S BASEMENT

TRGOVINA JE ODPRTA
VSAT PONEDELJEK
OD 10. DO 9.

Posebnost! BAŠ OB ČASU ZA DARILA
IN PRAZNIČNI OKRAS!

1200 krasnih Tufted
Chenille pregrinjal
7.98

Vredna so veliko
več kot pa samo

Polna mera 99-inčev in 105 inčev!
V zahtevanih pastelnih barvah!

Mi že nismo imeli več let chenille pregrinjala, ki bi se primerjala s temi po tej nizki ceni! So krasna! Obširna . . . tesno, na gosto šivana v rozasti, modri, peach, zeleni, aqua ali beli barvi z vžitimi vzorci cvetja v mnogih barvah. Vsa so polne mere . . . vsa luksuzno narejena!

Vključena bodo tudi pregrinjala raznih skupin in uknjenih vzorcev iz naše lastne zaloge.

7.98

Domestic Department

FRANCE BEVK:

MED DVEMA VOJNAMA

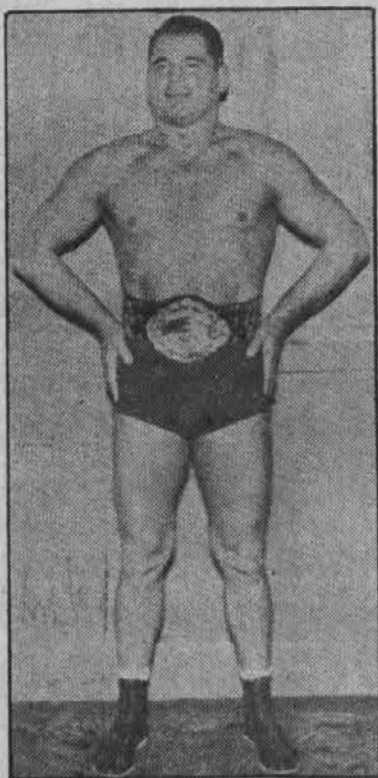
ČRTICE IN NOVELE

(Nadaljevanje)

Na to vprašanje si ni nikoli jasno odgovorila. Bil je Italijan. Vedela je, kaj to pomeni v družbi, v katero je zahajala. Že takoj, ko snuba ni zavrnila, je izvajala posledice. Sama od sebe se je odtegnila skupnim večerom, tudi Neli. Morda je bilo to neumno. Pa se niti sama ni mogla otrestiti nekega "predsodka", kakor je na tihem to imenovala. Imela je notranje boje in je srčno želela, da bi jo vsaj Nela razumela. Toda z njo se dolgo ni upala spregovoriti o svoji moštvi. Slednjič... Toda Nela je ni razumela. Kakor da je bila že pripravila to besedo, jo je v prvi sapi imenovala izdajalko. Saj ni pričakovala odobravanja, vendar je jo to ranilo in odbilo.

"Saj si videla, kako je naredil Robert, ki je bil po tvojem okusu", ji je rekla, "a ta me vzame kljub temu." Kljub temu? Teh besed se je bila že takrat prestrašila. Na tako trhljiv stebrih sloni njena ljubezen in vse bodoče življenje? Z Nelo

ROKOBORBA NOCOJ V ARENI

Kot vsak četrtek večer, se bo tudi nočjo vršila rokoborba v Areni, pri kateri se bodo spoprijeli pravi hrusti. Ogrski rokoborec Sandor Szabo se bo pomeril z Cliffom Gustafsonom. Vsak izmed njiju tehtata nad 235 funtov. Don Evan, ki je prošli teden premagal Larry Moquina, bo nočjo skušal premagati Jumping Joe Savoldi. Iz Salema, O., bo prišel Frank Julian, ki bo prvič nastopil v Clevelandu, in se bo spoprijel z "Gentleman" Fred Bozikom, ki je zadnji teden premagal George Temple. Poleg teh bodo nastopili tudi drugi rokoborci, ki bodo nudili gledalcem mnogo zabave. Pričetek programa bo ob 8:30 uri.

NAZNANILO!

CENJENI JAVNOSTI SPOROČAMO, DA BOMO OTVORILI

KONFEKCIJSKO TRGOVINO IN SODA FOUNTAIN

V SOBOTO, 7. DECEMBRA na 15801 Waterloo Rd.

v bivših prostorih Mr. in Mrs. L. Sanabor
Postregli bomo vedno prijazno s sladoledom, slaščicami, cigarami, cigaretami, mehko pijačo in sendviči. Priporočamo se za obisk.

MR. IN MRS. K. CRNKOVIC IN HČERI

sta se takrat za vedno razšli in se nista več pogledali. Ana ni hotela pretrgati le s prejšnjo družbo, ampak tudi s preteklostjo. S tem je hotela ustreči tudi svojem možu in okolici, v katero je zašla, a se ji ni dočela posrečiti. Nekatera čustva je s silo tlačila vase, a se niso dala zamoriti, vedno pogostejše so vstajale iz nje, kakor se ji je življenje drugače oblikovalo kot je pričakovala. V takih hipih se je vselej spomnila Nelo. Kdaj pa kdaj ji je hotela že pisati, a ni imela njenega naslova. Poleg tega ni vedela, če bi ji ona odgovorila. Tega bi ne mogla prenesti.

Zdaj, ko jo je videla v taki bližini, so jo obhajala mešana čustva radosti in bojazni. Ni pozabila, da jo je imenovala izdajalko, a ji ni več zamerila. Bala se je, ker je vedela, da bi v pogovoru zadeli na kako ranljivo mesto. To bi bilo neizogibno.

Ustavila se je in nervozno mečkala torbico. Že se je hotel okreniti in oditi domov, ko se je Nela ozrla in sta se pogledali iz obraza v obraz. Neli se je obličje raztegnilo v smeh, krenila je čez ulico.

"Ana!"

Nela se je razveselila, torej je ni pozabila; to ji je dobro delo. Bilo ji je hudo, v dno duše jo je bilo sram, da se je morala hliniti, kakor da jo je storprav tedaj zagledala.

"Nela? Ti?"

Segla ji je v roko in umaknila pogled. Velike modre oči so jo gledale, kakor da ji hočejo hkrati izpiti vsebino poslednjih osmih let. In se je vprašala: ali sem videti zelo postaršana? Saj je bila še vedno vitka, nekoliko južnjaško, kričavo napravljena. Le blede obraz pod črnimi lasmi ji je bil bolj upadel kot

Naprodaj so

kromatične harmonike, Mervarjevega izdelka, 3-vrstne. Zglašite se na 529 E. 107 St.

Dekle ali ženska

dobi službo za delni čas v zlatarni. Mora biti večja angleščine in slovenščine. Anton Hibler, 6632 St. Clair Ave., EX 8316.

ISČE SE ŽENSKO

za snajenje šolskih poslopij v colinwoodskem okrožju. Dobra plača. Zglašite se pri Prospect Window Cleaning Co. 1107 Bolivar Rd., CH 6991

LICENCIRAN KURJAČ

skozi celo leto
Ročna kurjava
Plača od ure

THE OSBORN MFG. CO.
5401 Hamilton Ave.

nekdaj. Posebno tisti dan je bila videti izmučena; tega ni mogla zabrisati s pudrom in šminko.

Bili sta v zadregi. Ne da bi vedeli, kam gresta, sta molče nadaljevali pot. Morali bi govoriti za vseh osem let, to sta čutili. A kako naj znova navežeta vez, ki sta jo pretrgali?

"Ne bi si bila mislila", so se Ani z muko trgale besede iz grla. "Ali nimaš službe?"

"Omožena sem."

Castiala ji je. Pri tem ji je hotela znova seči v roko, a ji je desnica brez moči obvisela ob telesu. Porodil se ji je spomin na njuno slovo, a se ga je v trenutku otrešla. Morala bi jo vprašati po možu, se zanimati za njeno srečo, veseliti se z njo in hinavčiti, kakor je v takih prilikah navada, a ni našla besede.

"Kako se ti godi?" je Nela previdno vprašala.

"Dobro. Pa tebi?"

"Hvala! Tudi dobro. To polje sem se omožila", je pripovedovala v tonu pravkar poročenih žena. "Zdaj sem prišla malo pogledat v te kraje. Cloveku se kdaj pa kdaj stoji po njih. Ampak — mnogo se je medtem spremenilo."

"Mnogo", je rekla Ana mehnično.

Besede o spremembi so jo rahlo zadele, kakor da je ona mnogočesa skrivala. V teku let se je bila pričela, da nikoli ni mislila na to.

Dospeli sta do ljudskega vrta. Nad njima so se širile veje golih platan kot omrežje velike ječe. Tramvaji, avtomobili, ljudje, ljudje. Oblakov ni bilo več videti, zakrila jih je tančica svetlobe. Pravkar so bile zagorele luči. Obstali sta in se

ZA PREKLADANJE TOVORA

Nickel Plate tovarno skladišče
E. 9th St. in Broadway
Plača 93 1/2 c na uro
Čas in pol za nad 8 ur
Zglašite se pri
Mr. George J. Wulff

Nickel Plate R.R. Co.
E. 9th & Broadway

ISČE SE MOŠKE IN ŽENSKO

Moške za
Tovarniške delavce
Inšpektorje
Truckerje
Ženske za
Assemblerje
Varenke
Inšpektorice
drugi in tretji šift
pet dni v tednu

Stalno delo z 60 let staro firmo

BISHOP & BABCOCK
MFG. CO.
1285 E. 49 St.

POMOČNICE ZA URADNIŠKI LUNCH ROOM

Delajte v čistem, prijetnem ozračju.

Morate biti večji angleščine. Samo čedne, snažne in večje žene v starosti 20 do 35 let se naj prigrasijo.

Plača \$29 za 40 ur dela.

Dobi se obede in uniforme.

Zglašite se pri

THE OHIO BELL
TELEPHONE CO.
Soba 901
700 Prospect Ave.

spogledali; zdelo se je, da ne vesta, kaj bi.

"Tako dolgo se nisva videli", je dejala Nela. "Stopiva v kako kavarno, da se pogovoriva!"

Ana se je bila medtem otrešla neke tesnobe. V kavarno? Rahel, težko opredeljiv nasmeh se ji je prikazal na ustnicah. Nelo bi morala povabiti k sebi na dom. Morda je ona tega pričakovala. Ne, za nič na svetu ne. Ne bi prenesla, da bi njena prijateljica le z enim očesom pogledala v njeno življenje zadnjih osmih let.

"Že zelo dolgo nisem bila v kavarni", je zategnila. Pa se je zdrznila pred Nelinim vprašujočim pogledom. "Pojdiva!" se je naglo odločila.

V kavarni je bilo ob tisti uri le malo ljudi. Natak, dva zaljubljenca, družba kvartopircev. Medla luč nad temnimi, marmornatimi mizami, italijanski in nemški časniki.

Sedli sta k samotni mizi v kotu. Nela je naročila črno kavo. Ana jo je pustila skoraj nedotaknjeno, že tako je bila razburjena. Nela jo je mešala v skodelici in venomer pogledovala nekdanjo prijateljico. Napravili sta nekaj opazk o lokalu, o vremenu, nato sta bili tiho. Ani je bilo tuje, a vendar toplo, prijetno. Stopila je za trenutek iz vsakdanjega življenja, nekam v preteklost.

"Ali imaš otroke?" jo je vprašala Nela.

"Da. Dva fantka in deklico."

Iz zadrege je srknila kavo. Zdaj, zdaj, si je mislila, bo sledilo kako vprašanje, na katero ne bom mogla odgovoriti.

Da bi obrnila pogovor v drugo smer, je vprašala po neki znanki. Nela ji je odgovorila. Nato ji je pripovedovala to in ono, vseprek, kakor je naneslo. Govorila je tudi o sebi, kako je živela, odkar se nista videli. O raznih prireditvah in zabavah, ki so Ano živo spominjali na dni, ko sta živeli na vasi in le kdaj pa kdaj prišli v

V blag spomin

ob prvi obletnici kar je umrla naša ljubljena soproga, hčerka in sestra

Olga Jaklič

rojena Bizjak
Zatisnila je svoje blage oči dne 1. decembra 1945
Odnegli so Te v črno jamo, umrla si, a še živiš, ker križ nam sveti govori, da vidimo se nad zvezdami!
Zalujoči ostali:
JOSEPH JAKLIČ, soproga
MARY BIZJAK, mati
in sestri

Cleveland, O., 5. decembra, 1946

V blag spomin

ob peti obletnici smrti preljubljenega in nikdar pozabljenega soproga in dobrega, skrbnega očeta

FRANK MAHNE

Zatisnil je svoje blage oči dne 5. decembra 1941 leta.

Zalujoči ostali:

Mary, soproga
Frank, Donald in
Dorothy, otroci

Euclid, Ohio, dne 5. decembra 1946

mesto. Večkrat je ponovila: "Veš, tako je bilo kot takrat... le še lepše..." Ana ni čutila zavisti, le neka že na pol pozabljena struna se je zganila v nji in ji prebudila drobno bolečino. Nela je opazila rahlo spremembo na njenem obrazu in obmolnila. Nato je govorila o svojem možu, ki je bančni uradnik in ima že lastno hišo. Ne, otrok še ne mislita imeti. Morda pozneje. Človek mora tudi živeti. Ana jo je poslušala le na pol. Prebujena struna je brnela in brnela. Postala je tiha in žalostna. Morala se je premagovati, da ji niso prišle solze v oči.

Nela je zopet umolknila in jo je dolgo opazovala.

"Ali si srečna?" jo je nena doma vprašala.

Ana je krčevito stisnila ustnice.

"Da. Zakaj bi ne bila?"

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIKOVA POŠTA

(Nadaljevanje s 3. strani)

nja, ko smo razpravljali o naši prireditvi. Za delo in naloge, ki so bile porazdeljene, je med člani vladala zelo dobra volja.

Žal, da nas je zapustil naš predsednik, ki nam je predsedoval zadnjih par let pri naši družnici št. 48, pred tem pa pri

JPO.SS, Joseph Terbižan. Sedaj nam predseduje eden iz mlajše generacije in sicer Rudolph Lisch. Upamo in želimo, da bi bil vztrajen v svojem delu. Pokazal je že dosedaj veliko dobre volje in energije in misli resno sodelovati pri novih nalogah SANSa. V uradu zapisnikarja se sedaj nahaja Ivan Bostjančič, ker je prejšnji zapisnikar Louis Kaferle moral zaradi nočnega dela zapustiti to dolžnost. Na zadnji seji, pa nas je Kaferle vseeno obiskal. Imamo še mladega in navdušenega člana, tu rojene generacije, Fred Česnika, ki vedno prihaja na seje. On je lahko za vzgled ostali naši mladini. Vse priznanje gre takšnemu mladeniču, ki se zaveda, da je sin slovenskih staršev. Sicer pa kdo ne pozna Česnikove družine, ki sthemi za napredkom in je sodelovala, ter še vedno sodeluje v našem delu?

Na zadnji seji nam je zelo navdušen govor podal naš predsednik. Upamo, da nas bo ta govor pogljal iz mrtvila na še večje delo v okvirju naše družnice.

V pogledu naše prihodnje seje v decembru, se je v toliko spremenilo, da se bo namesto v torek pred Božičem vršila 30. decembra, odnosno zadnji ponedeljek v mesecu decembru. Zato prosim članstvo in tiste, ki niste bili na seji, da vzamete to v poštev.

Tistim, ki se zanimate za raz-

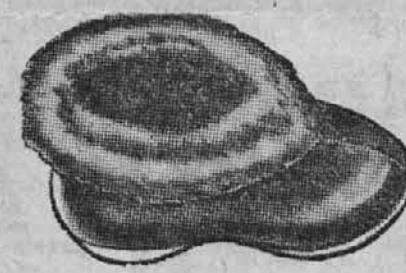
ne novice iz stare domovine poročam, da posejate čitalnico SDD na Waterloo Rd. Zadnji mesec je prišlo precej "starih" krajskih časopisov, ki nam jih pridno pošilja Ančka Traven, katere je kot tajnica zaposlena pri odboru Jugoslovanov. V čitalnici dobite razne časopise iz Ljubljane, Trsta, Gorice in Avstrije. Zato posejate čitalnico, toda prosim vas, ne odlašajte listov iz prostorov čitalnice. Dajte priliko tudi drugim, ki jih čitajo! Čeprav so neki mogoče stari po mesec dni in vendar so kljub temu zanimivo in aktualno čtivo. Iz njih veje duha navdušenja za delo in obnovo naše Jugoslavije.

Ob koncu, najlepša hvala Ančki Traven za njen trud.

J. F. Durn, tajnik št. 48 SANS

Pred-božične sugestije

MANDELNOVA TRGOVINA Z OBUVALOM se je založila s kompletno zalogo sliperjev za vsakega člana vaše družine. Na razpolago so razni modeli, obrobjeni in podloženi z ovčjo kožo, klobučevino, satenom, usnjem; krasni sliperji vseh mer.

Zelo primerni za božična darila!

Kadar dobimo sneg, je doba za vrhne čevlje. Mi smo pripravljene, da vam pomagamo to zimo z veliko izbiro visokih čevljev, ruberji in galoši za vsakega.

Ne zanemarite otroških nog! Red Goose čevlji za dečke in deklice so pravkar dospeli. Imamo dekliske Oxford iz patent usnja in ružave, za dečke Oxfords s konicami iz krokodilove kože, za male otroke pa visoke čevlje, ružave ali bele.

Imamo absolutno vse, kar potrebujete v obuvalu

POMNITE, DA JE KAKOVOST, KI STEJE PRI

Mandel Shoe Store

6107 ST. CLAIR AVE.

(poleg Grdinove prodajalne za neveste)